

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА. ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА,
СОЦІОЛОГІЇ ПРАВА ТА ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

УДК 340.12

Костицький Михайло Васильович,
*доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
член-кореспондент АПН,
екс-суддя Конституційного Суду,
заслужений юрист України*

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОСОБУ ЗЛОЧИНЦЯ

У статті здійснюється характеристика та класифікація основних факторів впливу на особу, яка вчиняє правопорушення. Розкривається основне поняття особи та основні шляхи її соціалізації. Визначаються основні риси особи, такі як світогляд, характер, моральність, свобода, відповідальність. Окрема увага приділяється проблемам психічних аномалій та їх впливу на можливість вчинення злочину чи інших протиправних вчинків. Характеризуються основні ознаки особи злочинця, окрема увага приділяється особі неповнолітньої особи та її основні психологічні властивості.

Ключові слова: кримінальне право, психологія особи, соціалізація особистості, віктимна поведінка, психологічні аномалії.

Постановка проблеми. Поняття особи у діалектичному розумінні – цілісне утворення, яке виступає результатом надзвичайно складного процесу, в якому соціальне проявляється через внутрішні умови, біологічну природу людини. Соціологічне і біологічне в ній існують не поряд, а в єдності і взаємообумовленості. У той же час значення соціального і біологічного в структурі особи неоднаково. Провідну роль відіграють соціальні начала, зокрема ті суспільні відносини, які притаманні даному суспільству і які входять у зміст особи.

Найбільше значення в змісті особи мають такі особливості, як її ставлення до суспільства, інших людей, своїх обов'язків, до себе самої. Ці якості дають змогу визначити напрямки своєї діяльності у відповідності з конкретною ситуацією, реальними умовами оточуючої дійсності і своїми прагненнями, можливостями, потребами.

Особливості особи, окремі риси її поведінки, визначають не лише місце у суспільстві, а й основні норми поведінки, їх дотримання чи порушення. Якщо дотримання норм поведінки є стандартним типом суспільної реалізації, то вчинення правопорушень є винятком. Наукова актуальність нашого дослідження полягає у необхідності комплексного наукового підходу до розкриття основних факторів, що характеризують особу злочинця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридичній психології приділяється достатньо багато уваги характеристиці основних психологічних рис злочинця, проблемам соціалізації та загального психологічного клімату суспільства. Однак, праці, які б чітко визначили та класифікували основні фактори, що характеризують особу злочинця відсутні.

Методологічною основою нашого дослідження стали праці таких науковців, як Ю. М. Антоняна, С. В. Бородіна, А. І. Долгової, А. П. Закалюка, А. Г. Ковальова, М. В. Костицького та ін.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є визначення та класифікація основних психологічних факторів впливу на особу, що вчинила правопорушення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особа, як людський індивід, що є як суб'єктом соціальних так і юридичних відносин і свідомої діяльності формується в процесі діяльності і спілкування. Тобто, процес її формування, по суті, є процесом соціалізації людини, який відбувається шляхом внутрішнього, міжіндивідуального і надіндивідуального формування неповторно-унікального її душевного складу [5, с. 5].

Процес соціалізації вимагає, від людини продуктивної активності, що проявляється в постійній корекції своїх дій, вчинків, поведінки. Це, в свою чергу, викликає необхідність розвитку здатності самооцінки, що пов'язано з розвитком самосвідомості. Самосвідомість і самооцінка в сукупності утворюють той основний стержень особи, навколо якого складається її неповторний по різноманітності «портрет», характерна лише для неї специфіка.

Сучасна психологічна наука, в особі виділяє три ключові аспекти: 1) внутрішній (інтраіндивідуальний) аспект, що включає темперамент, характер, здібності, тип вищої нервової діяльності; 2) міжіндивідуальний (інтеріндивідуальний) аспект, який характеризує людину в її взаємозв'язках і взаємовпливах з іншими людьми, соціальними групами, суспільством; 3) надіндивідуальний (метаіндивідуальний), аспект, що полягає в «продовженні» себе в інших людях, активному впливі на їх інтелектуальну та емоційно-вольову сфери, в забезпеченні ідеального представництва себе як особистості в інших людях за рахунок проведених у них «внесків» (персоналізації).

Кожна особа володіє комплексом стандартних властивостей, які формуються у процесі її соціалізації та визначають місце і поведінку у суспільстві. Такими властивостями є світогляд, характер, моральність, свобода і відповідальність.

Головною результативною властивістю особи є світогляд – сукупність узагальнених уявлень про дійсність, переконань та ідеалів, які відображають, розкривають і зумовлюють певне практичне і теоретичне ставлення людини до світу, її спосіб сприйняття, осмислення і оцінки навколишньої дійсності і самої себе.

Одночасно із формуванням світогляду складається і характер особи – сукупність стійких індивідуальних особливостей, які проявляються в діяльності і спілкуванні і зумовлюють типові для неї способи поведінки. Характер є психологічним стрижнем людини, який стабілізує її соціальні форми активності. Характер пов'язаний з волею – свідомою саморегуляцією людиною своєї діяльності і поведінки. Люди з сильною волею мають і сильний характер. Сила волі впливає і на світогляд, робить його стійким, цільним, надає йому дійової сили.

Зазначені особливості (якості) особи нерозривно пов'язані з моральністю – здатністю діяти і поводити себе відповідно до принципів і норм моралі. Моральність перевіряється повсякденно, особливо в екстремальних, складних ситуаціях. З моральністю пов'язані свобода і відповідальність людини. Вони проявляються у взаємодії її особистих

і суспільних інтересів. Для громадянського суспільства бажаною є гармонія особистих і суспільних інтересів, хоча між ними і є певне діалектичне протиріччя, яке на ниві індивідуалістичної психології може прорости асоціальною або антисоціальною поведінкою людини, правопорушенням чи злочином.

У громадянському суспільстві особа, яка скоїла злочин, вступає в протиріччя із соціально-психологічною структурою суспільства. Правопорушник, злочинець – це реальний, але в той же час такий соціальний тип особистості, що знищує себе як особистість.

Особа злочинця формується як вияв у соціальних процесах вроджених і набутих дефектів індивіда. Під детермінантами злочинів розуміють у кримінології соціальні явища, які їх породжують, та сприяють їх скоєнню. Детермінанти злочинності психологічні і соціальні за своєю суттю, вони виступають цілою системою соціально-економічних, ідеологічних, політичних, психологічних, культурно-виховних і організаційно-управлінських факторів, які проявляються у вчиненні злочинів.

Серед психологічних детермінант злочинів можна виділити соціально-психологічні, психологічні і патопсихологічні.

Соціально-психологічні детермінанти злочинів – це криміногенні деформації групової та індивідуальної свідомості у вигляді традицій, звичок, мотивацій, які суперечать ідеології і психології громадянського суспільства. До соціально-психологічних явищ, які породжують злочинність, належать пияцтво (половина всіх злочинів), користолюбство (кожний другий злочин), паразитизм (кожен п'ятий злочин), безвідповідальність й розпущеність і т. н. Виділення детермінант соціально-психологічного характеру не означає, що лише вони породжують чи сприяють скоєнню злочинів. Соціально-психологічні детермінанти теж пов'язані з деформацією певних суспільних явищ – політичних, ідеологічних, економічних, управлінських та ін. Вони начебто опосередковуються на рівні соціальної психології, перетворюються в криміногенні детермінанти.

Психологічні або індивідуально-психологічні особливості конкретної особи теж можуть проявлятися як детермінанти скоєння злочинів. Вони пов'язані зі ставленням людини до суспільства, держави, громадських обов'язків, оточуючих людей, до себе самого, до соціальних цінностей і виконуваних соціальних функцій. Стосовно злочинів неповнолітніх психологічними детермінантами можуть виступати вікові особливості, що характерно для перехідного періоду, такі негативні риси характеру, як егоїзм, егоцентризм, викривлені потреби, утилітарний, прагматичний підхід до соціальної діяльності батьків, інколи, бурхливий психосексуальний розвиток (акселерація) на фоні відставання соціальної зрілості особи.

Вказана вікова криза є об'єктивною, неминучою, вона протікає в більш чи менш вираженому конфлікті з оточуючими, з суспільними інтересами.

Некоректовані потреби «сучасного» підлітка і юнака (стильний одяг, сучасні мобільні гаджети, мотоцикл, автомобіль та ін.) часто спонукають їх до майнових злочинів. Не маючи кримінального досвіду, підлітки при цьому гуртуються в групи або підпадають під вплив осіб, які вже притягалися до кримінальної відповідальності.

Потреба самоутвердження серед однолітків призводить неповнолітніх до скоєння хуліганства, злочинів проти життя і здоров'я громадян. Причому в основі, наприклад, хуліганства лежать, як правило, такі спонукування: підвищити свій престиж – 36 % випадків; діяти «за компанію», із солідарності – 30 % випадків; висловити неповагу до оточуючих – 34 % випадків [5, с. 9].

Наведені спонування в більшій чи меншій мірі пов'язані з самоутвердженням.

У залежності від психологічних особливостей підлітка в перехідний період конфлікт з оточуючими людьми може призводити не тільки до порушення норм права, скоєння злочинів і правопорушень, а й до агресії проти себе самого, до самогубства. Часто такі дії пов'язані з некомпетентністю, грубістю, не кваліфікованістю педагогів, конфліктами в сім'ї.

Такі психологічні властивості особи, як неповага до почуттів і переживань інших людей, зневажливе ставлення до їх страждань, наслідків вчинюваних дій, іноді жорстоких і цинічних, переконаність у допустимості насильницьких дій як засобів реалізації своїх бажань, стереотипи грубої, зухвалої поведінки, агресивності, нестриманості, позиція самовиправдання, перекладення вини на оточуючих, потерпілого, обставини виступають часто детермінантами насильницьких злочинів і хуліганства не лише у неповнолітніх, а й у дорослих.

Психологічні властивості часто впливають і на рецидив злочинності. Зокрема виділяються такі психологічні детермінанти: примітивізація інтересів і потреб, орієнтація на безпосередні бажання і вигоди, закомплексованість, прагнення компенсувати низький соціальний статус, соціальну ізоляваність, демонстративність в додержанні жаргону, традицій і звичаїв злочинного середовища, його ієрархії, озлобленість, нестриманість, неадекватність і примітивізм емоційних реакцій.

Окрему увагу слід звернути на психологічні аномалії та їх вплив на особу. Загалом, у більшості людей з психічними аномаліями переважають нормальні психічні явища і процеси, а тому вони в основному зберігають свої соціальні зв'язки: в переважній більшості випадків такі особи працездатні, дієздатні і осудні.

Психічні аномалії сприяють виникненню або породжують такі риси характеру, як дратівливість, агресивність, жорстокість, знижують вольові процеси, підвищують навіюваність, ускладнюють контрольні механізми. Психічні аномалії є перепорою для соціалізації індивіда, засвоєння ним суспільних цінностей, встановлення нормальних зв'язків і відносин, заважають певним видам діяльності, в тому числі трудовій, підвищують вірогідність вчинення протиправних дій, ведення антисуспільного способу життя. Психічні аномалії можуть протікати приховано, не проявлятися явно, а сприйматися оточуючими не як психічні розлади, а як дивацтва, невірноваженість, інтриганство, сутяжництво, незрозуміла жорстокість, тупість і т. п. Ці аномалії за певних умов знижують опір у впливі на людину ситуації, в тому числі конфліктної, криміногенної, створюють перепони для розвитку соціально цінних рис, особливо для адаптації в оточуючому середовищі, послаблюють механізми внутрішнього контролю, звужують можливість вибору рішень і варіантів поведінки, полегшують реалізацію імпульсивних, випадкових, непродуманих, у тому числі протиправних, вчинків [1, с. 8-9].

До психічних аномалій відносяться: 1) невротичні стани – невротичні стани (астенічний невроз), істеричний, депресивний, нав'язливих станів невротичний розвиток; 2) психопатії – збудливого, параноїдального, істеричного, нестійкого, гальмівного, шизоїдного, астенічного, епілептоїдного та ін. типів; 3) акцентуації характеру – гіпертимна, циклоїдна, лабільна, астеноневротична, сенситивна, психастенічна, нестійка, конформна, змішана та ін.; 4) психопатичний розвиток і неправильне виховання – гіперпротекція, домінуюча гіперпротекція, потураюча гіперпротекція, емоційне нехтування, жорстокі взаємовідносини, виховання в атмосфері культу хвороби, суперечливе виховання, виховання поза сім'єю, деприваційне виховання та ін.; 5) затримки психічного розвитку – спадкові, хромосома зумовлені, пов'язані з

внутриутробним чи природовими пошкодженнями і атипічні олігофренії; 6) затримки розвитку, пограничні з олігофренією – вроджена субдебільність (так звані конституційно дурні особи), психічний інфантилізм, непроградієнтний варіант синдрому раннього дитячого аутизму, затримки розвитку в зв'язку з залишковими явищами раннього органічного пошкодження головного мозку, затримки розвитку при органічних процесах і затяжних соматичних захворюваннях, психогенно і ситуаційно зумовлені затримки розвитку, а також ті, які пов'язані з сенсорною депринацією та ін.; 7) залишкові прояви перенесених черепно-мозкових травм; 8) алкоголізм і наркоманія [5, с. 12].

Кримінологи, судові психологи і психіатри наводять різні дані про число осіб з психічними аномаліями серед злочинців – від 20 до 60 %. Серед осіб, які скоїли тяжкі злочини проти особи, частка злочинців із психічними аномаліями становить близько 68 %; за іншими даними серед правопорушників питома вага осіб з розладами психіки становить 68,8 % [3, с. 145].

Як уже вказувалось вище, в особі психологічне нерозривно пов'язане з біологічним і соціальним, вони взаємовпливають одне на одне, взаємодоповнюються. Отже, і соматичні захворювання, особливо хронічні та інфекційні, викликають тимчасові або тривалі психічні зміни, проявляються опосередковано через психіку і у вчинених правопорушеннях і злочинах.

У кримінологічній літературі відносно значення причин і умов психічних і пов'язаних з ними соматичних аномалій у системі злочинності, робляться правильні висновки про те, що серед правопорушників, особливо неповнолітніх, число осіб із аномаліями зростає, що переважну більшість осіб із психічними аномаліями становлять не ті, в кого є важкі чи стійкі захворювання, а особи із психопатичними рисами особистості і залишковими, явищами після перенесених травм, що психопатичні риси в переважній більшості випадків (80-85%) набувалися внаслідок несприятливих умов життя й виховання.

Варто зауважити, що психічні аномалії можуть проявлятися не лише як детермінанти злочинної, а й віктимної поведінки потерпілого.

Якщо характеризувати особу злочинця, то вона об'єднує юридичні, соціологічні її психологічні ознаки. Юридичні ознаки злочинця виділені у першу чергу у кримінальному праві.

Кримінальне законодавство класифікує злочини як тяжкі, середньої тяжкості, незначні, вмисні і необережні, проти власності, проти життя, здоров'я і гідності особи і т. д., і визначає злочин як передбачене кримінальним законом суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), яке посягає на суспільний лад, його політичну і економічну системи, власність, особу, політичні, трудові, майнові та інші права і свободи громадян, а також інше, суспільно небезпечне діяння, яке посягає на встановлений правопорядок.

Необхідними елементами складу злочину, поряд з об'єктом посягання і об'єктивною стороною, є суб'єкт і суб'єктивна сторона злочину. Останні два елементи пов'язані з особою. Для суб'єкта злочину характерним є досягнення встановленого віку (14 чи 16 років) і осудність – здатність усвідомлювати свої дії, керувати ними та передбачати наслідки. Суб'єктивна сторона характеризує внутрішнє, психічне ставлення особи до суспільно небезпечного діяння, яке вона вчинила, та до його наслідків, включає мотиви і цілі злочину.

Традиційно злочинцем у кримінальному праві визнається конкретна, індивідуальна особа, що вчинила злочин і характеризується сукупністю типових ознак, характерних для злочинців або для окремих їхніх груп чи категорій.

Найбільш повно ці типові ознаки злочинця розкривають наука кримінального права, кримінологія і юридична психологія, які, спираючись на дані соціології, загальної і соціальної психології, узагальнюють психологічні ознаки особи злочинця. Правда, кримінологічна наука стоїть на платформі ретроспективного (зворотного) аналізу особи злочинця після того, як злочин уже вчинено. Встановлювати ознаки злочинця в особі, яка хоч і стала на шлях скоєння злочину, але не скоїла його, вважається методологічною помилкою. При цьому проводяться паралелі з зарубіжною західною кримінологією, яка дає можливість застосовувати поняття «особа злочинця» па підставі наявності в особі комплексу психологічних, патопсихологічних, антропологічних чи генетичних особливостей. В свою чергу, така теоретична трактування є базою для застосування пенітенціарних і превентивних заходів до людини, яка не тільки не скоювала злочину, але, можливо, ніколи б і не скоїла.

З точки зору соціології, злочинець – це така особа, яка є носієм соціальних зв'язків і залежностей, які сформували її як суб'єкт асоціального чи антисоціального типу діяльності. Юридичною формою, яка фіксує асоціальний чи антисоціальний тип діяльності і поведінки є правопорушення і злочин, а соціальна відповідальність за таку діяльність чи поведінку носить кримінальний або інший правовий характер.

Психологічною ознакою злочинця є особливості його інтелектуальної і емоційно-вольової сфер, характеру, темпераменту, спрямованості, орієнтацій, типових реакцій у поведінці, мотивацій його правомірних і протиправних діянь та ін. Про психологічні особливості злочинця, які можуть виступати детермінантами злочинної поведінки, вказувалось вище. Однак, це не значить, що особа злочинця постає перед нами винятково в чорних фарбах. Злочинцем може бути і особа з правильними соціальними орієнтаціями, моральним і правомірним способом життя, соціально цінними установками, гармонійним розвитком інтелектуальної і емоційно-вольової сфер, відсутністю аномальних відхилень в психіці і т. п., яка, однак, під впливом ситуації і віктимної поведінки потерпілого стає на шлях порушення кримінального закону.

Для визначення осіб, які стали на шлях скоєння злочину, вже вчинили правопорушення, які заслуговують адміністративну, дисциплінарну, цивільно-правову відповідальність, у кримінології і юридичній психології застосовується поняття «криміногенна особа». Для неї характерним є:

- 1) формування в умовах інтенсивного протиправного аморального впливу, спостереження протиправних дій, що вчинюються членами сім'ї, групою ровесників, в учбовому, трудовому колективах;
- 2) наявність системи моральних вчинків і правопорушень різного роду, які повторюються навіть після вжиття заходів впливу;
- 3) певне відчуження такої особи від соціального середовища і його ціннісно-нормативної системи, яке проявляється в фактичному чи психологічному відключенні від джерел інтенсивного позитивного вливу (здорових учбових, трудових колективів, сімей, організацій), в замиканні в колі осіб із подібними характеристиками поглядів і поведінки чи серед тих, хто приймає її такою, як вона є; деформація соціальних позицій і ролей;
- 4) викривлена соціалізація особи, яка формує в неї якості, що відповідають деформованому в моральному і правовому розумінні середовищу, стимулює діяльність, яка визнається, ціниться і заохочується в цьому середовищі;
- 5) зняття почуття небезпеки, страху, ганьби від можливої чи реальної кримінальної, адміністративної, моральної відповідальності;

- б) активність особи в ситуації скоєння злочину в залежності підтипу особи і провокування чи створення конфліктної ситуації [2, с. 117-118].

Криміногенність особи є своєрідним показником її кримінальної «зараженості», моральної деформації і характеру, викривлення чи відсутності соціальних установок і орієнтації в діяльності і поведінці. Проте, іноді навіть при достатній кримінальній «зараженості» суб'єкт не вчиняє злочинів, а, значить, не може трактуватись як злочинець. Через це в даному разі в негативній проекції повинен проявитися один з основних принципів психології – принцип єдності особи і діяльності.

Лише реалізувавшись у діяльності, забороненій кримінальним законом, криміногенна (а іноді й не криміногенна) особа стає злочинцем. Тому і в класифікації типів особи злочинця за кримінологічними і психологічними критеріями теж лежить цей принцип єдності особи і діяльності.

Психолог О. Г. Ковальов у залежності від ступеня кримінальної «зараженості» особи виділяв глобальний тип з повною злочинною зараженістю, парціальний тип – з частковою злочинною зараженістю і передкримінальний тип, який в силу психологічних ознак (збудливості, недостатнього володіння собою та ін.) здатний на злочин [4, с. 50].

На нашу думку, дещо умовно можна виділити антисоціальний, асоціальний і ситуативний тип особи злочинця.

Для антисоціального типу характерна чітка, усвідомлена антисупільна, протизаконна орієнтація в діяльності і поведінці, систематичне, звичне порушення норм права і моралі, спеціальне створення криміногенної ситуації і переборювання перепон і труднощів на шляху реалізації злочинного умислу.

Асоціальний тип особи злочинця характеризується схильністю до скоєння аморальних проступків і вчинення правопорушень незлочинного характеру, соціальною пасивністю, нестійкістю моральних установок, конформізмом, здатністю підпадати під вплив середовища, ситуації, осіб з антисоціальною спрямованістю. Злочин у осіб даного типу може не відповідати їх життєвим планам, бажанням, але в той же час цілком може вкладатися в звичний стиль поведінки, реальний спосіб життя.

Ситуативний тип особи злочинця характеризується домінуючою роллю в скоєному злочині криміногенної, конфліктної ситуації, значним впливом віктимної поведінки потерпілого і несприятливого збігу обставин. Злочин у цього типу особи перебуває в протиріччі з усією її попередньою поведінкою, соціальними і ціннісними орієнтаціями, життєвою позицією, суспільно-корисною його діяльністю. У скоєному злочині проявляються приховані іноді навіть від самого суб'єкта дефекти в його моральній і правовій свідомості, недоліки і упущення у вихованні, соціалізації.

У ситуативних злочинах можуть проявитися підсвідомі і безсвідомі особливості психіки конкретної людини. До ситуативних слід відносити також такі злочини, в яких визначальну роль відіграють афектогенний, стресовий чи фрустраційний характер ситуації та імпульсивна протиправна поведінка, зумовлена безсвідомими психологічними механізмами.

Висновки. Таким чином, аналіз психологічних детермінант злочину і особи злочинця відіграє важливу роль у діяльності органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду, адвокатури при розслідуванні і судовому розгляді факту вчинення злочину, в правильній кваліфікації скоєного і вибору справедливої та законної міри покарання злочинцеві.

Кримінологічні дослідження показують, що найпоширенішим є асоціальний тип особи злочинця. Асоціальний тип в останні роки частіше зустрічається серед осіб, які

притягаються до кримінальної відповідальності за розкрадання державного майна у великих і в особливо великих розмірах, господарські і службові злочини, злочини проти правосуддя і порядку управління, Цей же тип превалує і серед тих, хто вчинив злочин повторно і серед особливо небезпечних рецидивістів.

Ситуативний тип особи злочинця поширений серед тих, хто скоює хуліганство, посягання на здоров'я, честь і гідність громадян, викрадення автотранспортних засобів і ін. Цей тип максимально представлений серед неповнолітніх злочинців, особливо серед школярів і студентів коледжів – більше половини з них належать до цього типу.

Список використаних джерел

1. Антонян Ю. М. Преступность и психологические аномалии / Ю. М. Антонян, С. В. Бородин. – М.: Наука, 1987. – 208 с.
2. Долгова А. И. Социально-психологические аспекты преступности несовершеннолетних / А. И. Долгова. – М.: Юрид. лит., 1981. – 160 с.
3. Закалюк А. П. Проблемы изучения личности правонарушителя: сб. науч. ст. / А. П. Закалюк // ВНИИ МВД СССР; ВНИИ МВД СССР. – Москва: ВНИИ МВД СССР, 1984. – 158 с.
4. Ковалев А. Г. Психологические основы исправления правонарушителя / А. Г. Ковалев. – М.: Юрид. лит., 1968. – 136 с.
5. Костицький М. В. Злочин можна попередити / М. В. Костицький. – К.: Знання, 1999. – 47 с.

Костицький М. В. Психологические факторы влияния на личность преступника

В статье осуществляется характеристика и классификация основных факторов влияния на человека совершающего правонарушения. Раскрывается основное понятие личности и основные пути ее социализации. Определяются основные черты личности, такие как мировоззрение, характер, нравственность, свобода, ответственность. Отдельное внимание уделяется проблемам психических аномалий и их влияния на возможность совершения преступления или иных противоправных поступков. Характеризуются основные признаки личности преступника, особое внимание уделяется персоне несовершеннолетнего и его основным психологическим свойствам.

Ключевые слова: уголовное право, психология личности, социализация личности, виктимное поведение, психологические аномалии.

Kostytskyy M. V. Psychological Factors of the Influence on an Offender

The article highlights the characteristics and classification of main factors of the influence on an entity who commits offence. The main notion of a person and main ways of socializing are developed. The main features of an entity such as outlook, character, morality, freedom, responsibility are defined. A certain attention is given to the problems of mental anomalies and their influence on the probability of crime commitment and other offences. The main features of an offender are characterized, a certain attention is given to a minor and his main psychological peculiarities.

Key words: criminal justice, psychology of a person, personality socializing, victim behavior, psychological anomalies.

